

# Prata upp sjukvården - går det?

När finansministrar och centralbankschefer uttalar sig för nyhetsmedier får det ofta följderna för börsen, räntan och valutan. Man säger, att makthavarna har »pratad upp» eller »pratad ned» räntan och börskurserna. Ibland sker det avsiktligt, ibland oavsiktligt.

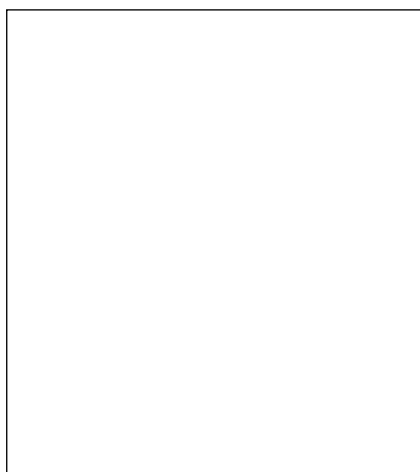
I Dagens Nyheter (27 februari 1999) gjorde hälso- och sjukvårdsministern och Landstingsförbundets ordförande nyligen ett gemensamt försök att »prata upp» vården. Det är naturligtvis lovligt att herrarna gör det i den allmänna pessimism som har utbredd sig inom vården, men man undrar om de mekanismer som får kurser och räntor att gå upp eller ned verkligen finns på hälso- och sjukvårdsområdet.

Vem är det egentligen som skall lystra till signalerna och agera?

**I sak utlovar** Lars Engqvist och Lars Isaksson inte så mycket. Det skall bli mer resurser, säger de visserligen, men det är inte klart om det är friska pengar eller det redan utfästa stödet till kommuner och landsting som de talar om. De sk Persson-pengarna verkar likt visans lilla nubbe sitta på ett snöre och kunna dras upp och ner, så att de verkar som många fler.

En ny konferens i socialdepartementets regi ställs i utsikt, någon form av statlig och kommunal hjälp till utveckling av ledare och verksamhet skall det bli, och fler utbildningsplatser för grundutbildning av läkare och sjuksköterskor skall inrättas.

Dessa åtgärder ligger inom ramen för vad Engqvist (med finansministerns goda minne) och Isaksson själva kan bestämma om. Det verkar alltså som om de via den stora morgontidningens debattspalt sänder signaler till sig själva i ett inbördes pep-talk. Alternativet är att det är landstingen som är adressater, men till dem borde framför allt Isaksson ha betydligt ra-



Liksom Perssons pengar ...

kare kommunikationsvägar än via tidningsspalterna.

**Är det då några andra aktörer** som skall kunna känna sig stimulerade av statsmannaoorden att börja anställa folk och investera i vården? Nej knappast, eftersom det understryks i artikeln att »solidarisk finansiering» skall gälla, vilket med socialdemokratiskt språkbruk innebär att landstingen även i fortsättningen skall vara finansärer.

En försäkringslösning kan enligt denna doktrin aldrig vara solidarisk, även om det är fråga om en statlig, skattefinansierad försäkring som omfattar alla medborgare.

Nej, det går nog inte att »prata upp» den svenska hälso- och sjukvården. Problemet är alltför grundläggande för att en sådan manöver skall kunna lyckas.

Den svenska modellen har sina rötter i rekordåren under 1960-talet och bygger på två förutsättningar, nämligen a) att det finns stora och växande skatteintäkter och b) att ett stort parti (läs socialdemokraterna) har makten i både riksdag och landstingsfullmäktige un-

der långa perioder. När resurserna sinar och bräckliga koalitioner skall försöka regera, fungerar modellen inte längre.

Varken regeringen eller Landstingsförbundet har längre den auktoritet som behövs för att få landsting och regioner att gå i takt. Det är därför som Engqvist och Isaksson måste vädja via pressartiklar, konferenser, symposier och institut.

**Det finns heller ingen alternativ** struktur som kan ta över när landstingen sviktat. Den privata sektorn är både för liten och för beroende av landstingens pengar för att kunna träda in på kort sikt. Kommunerna dignar under bördan av Ädelreformen, och även de mest visionära kommunföreträdarna begränsar sina ambitioner till att ta hand om primärvården.

Vad vi har framför oss är tyvärr ett långsiktigt och mödosamt arbete för att rekonstruera den svenska hälso- och sjukvården. Det som behövs är snarare en katastrofplan än uppmuntrande tillrop. En sådan katastrofplan kan temporärt kräva mer centralstyrning, men långsiktigt måste den syfta till större mångfald, fler producenter, helst ytterligare finansieringskällor, och ett reellt ansvar på verksamhetsnivå. Det går inte att prata bort problemen.



*Ulf Schöldström*

Ulf Schöldström  
är ledarkolumnist i Läkartidningen